

Nr 2063

**av herr Eriksson i Ulfsbyn m. fl.
med anledning av propositionen 1975:46 om planering och samordning av samhällets insatser för rekreation och turism.**

Vi har i vårt land sedan länge en utveckling innebärande att arbetstiden reduceras, att semestrarna blir längre och att inkomsterna förbättras. Den utvecklingen kommer sannolikt att fortsätta. Samhället har vidtagit en rad åtgärder för att ge medborgarna möjlighet till en meningsfull fritid och semester. Ytterligare insatser måste emellertid vidtas. Kommittén för planering av turistanläggningar och friluftsområden presenterade en rad åtgärder, vilka skulle förbättra det svenska folkets möjligheter att semestra här i landet. Detta förslag ligger nu till grund för förslagen i propositionen 1975:46.

Fritidspolitiken måste utgå från en social grundsyn. En sådan syn har hittills inte kunnat göra sig gällande inom turistnäringen i Sverige. Det finns få alternativ till inkvartering om man inte fysiskt eller psykiskt orkar med camping och ekonomiskt förhindras att bo på hotell. Härigenom utestängs stora grupper från turism och rekreation, och ofta är det människor som bäst skulle behöva avkoppling. För att skapa ett alternativ mellan camping och hotell bör därför fler stugor för uthyrning och självhushåll uppföras i landet.

Samtidigt med att en ökad efterfrågan på rekreation till rimlig kostnad gör sig gällande sker en kapitalförstörelse i glesbygdsområden med stora potentiella möjligheter att erbjuda en positiv miljöupplevelse och rekreation. Med den fortgående strukturomvandlingen inom lantbruksnäringen friställs ofta bostadshus som med fördel kan användas som semesterbostad för t. ex. barnfamiljer.

I Svenska turisttrafikförbundets undersökning Svenskarnas semesterplaner 1974 konstateras att av de ca 3,4 miljoner svenskar mellan 16–68 år som ämnade tillbringa sommarsemester i Sverige planerade

- 21 % att huvudsakligen använda eget fritidshus som inkvarteringsform
- 14 % att huvudsakligen använda hyrt fritidshus som inkvarteringsform
- 22 % att huvudsakligen använda camping/husvagn/båt som inkvarteringsform
- 9 % att huvudsakligen använda hotell/pensionat som inkvarteringsform
- 20 % att huvudsakligen använda släkt/bekanta som inkvarteringsform
- 14 % att huvudsakligen använda den egna bostaden som inkvarteringsform

1962 års fritidsutredning konstaterade i sitt betänkande (SOU 1964:47)

att 65 % av de tätortshushåll som icke ägde fritidshus skulle vilja äga ett sådant. Antalet fritidshus ökade under 1960-talet med 23 000 per år, och det totala antalet är f. n. drygt 500 000.

Ovanstående uppgifter visar att en överväldigande del av svenska folket anser att fritidshuset – "stugan" – är den bästa enskilda semesterformen i jämförelse med t. ex. camping, turisthotell, vandrarhem m. fl. semesterformer och inkvarteringsalternativ. För veckoslutsturismen har fritidshuset som inkvarteringsform en ännu större relevans. Inkvarteringskapaciteten i de i turistbetänkandet föreslagna primära rekreationsområdena uppskattas till 110 780 bäddar. Därav hänför sig dock 74 740 bäddar på camping, en form som i många fall ej är så lämplig för de kategorier som utredningen vill prioritera, dvs. äldre, handikappade och barnfamiljer. Dessa kategorier kan också i vissa fall skygga för mer koncentrerade fritidsboendeformer.

De föreliggande önskemålen inklusive viss utländsk efterfrågan leder till att vi skulle behöva öka antalet fritidshus med 1,5–2 miljoner. En sådan utveckling är dock av kända skäl varken möjlig eller acceptabel, vilket klart framgår bl. a. i "Hushållning med mark och vatten". (SOU 1971:75.)

Under 1960- och 1970-talen har jord- och skogsbruket genomgått en snabb strukturrationaliseringsprocess. Omvandlingen har medfört att vissa resurser har frigjorts från lantbruksproduktionen – mark, byggnader och arbetskraft. I vissa bygder har detta i sin tur medfört förslumning av miljön, kapitalförstöring och sysselsättningsproblem.

Problemen bör dock inte vara olösliga. Nämnade frigjorda resurser efterfrågas av en expanderande turist- och fritidssektor. Enskilda lantbrukare har redan i dag en stor potential av upprustade f. d. lantbruksbyggnader till fritidsuthyrning. Till största delen sker uthyrningen på årsbasis där hyresgästen ofta själv får stå för underhållet, mot att han får lägre hyra. Eftersom förmedlingen uteslutande sker utan mellanhänder är det svårt att statistiskt uppskatta volymen av denna verksamhet.

Lantbrukarnas verksamhet på nybyggnads- och korttidsuthyrningssidan har däremot hittills varit av väsentligt mindre omfattning, vilket beror på bristande möjligheter vad beträffar rådgivning, marknadsföring och framför allt finansiering. Om dessa problem löses kan ett rekreationsutbud med miljömässiga fördelar som tjänar både producent och konsument väsentligt ökas.

Speciellt i glesbygdsområdena har en kombination av lantbruk och turism en stor inkomst- och sysselsättningsmässig betydelse, samtidigt som odlingslandskapet och byggnadstraditionen bevaras.

Turismens sysselsättningskapande effekt är av speciellt stor betydelse för de delar av en glesbygd som är belägna långt från centralorten, eftersom de industriella och servicemässiga investeringarna i regel lokaliseras till centralorten. Småbrukare i skogsbygder har tidigare kunnat skapa en dräglig inkomst genom att kombinera jordbruk med skogsarbete. Skogsbrukets mekanisering med krav på heltidsanställning medför att denna kombinations-

möjlighet elimineras, med åtföljande nedläggning av jordbruket och en förbuskning av odlingsmarken. Turismen kan här utgöra en ny kombinationsmöjlighet.

Det är väsentligt att produktionskostnaderna för fritidsuthyrningshus hålls så låga som möjligt vid given standard och attraktionsgrad för att turistbetänkandets intentioner om låginkomsttagarnas ökade möjligheter till meningsfull semester och fritid skall kunna förverkligas. Många lantbrukare har förutsättningar att på ett optimalt sätt utnyttja sin egen arbetskraft och fysiska resurser genom att t. ex. taga virke ur egen skog, grus för vägbyggnad ur eget grustag, utnyttja redan befintliga infrastrukturella anläggningar etc. På detta sätt kan kostnader och därmed hyror hållas nere.

Institutionen för ekonomi och statistik vid lantbrukshögskolan i Uppsala bedriver sedan två år tillbaka viss forskningsverksamhet angående kombinationen lantbruk-turism.

För att göra en fritidsbebyggelse för uthyrning i lantbrukarnas egen regi möjlig (även fiskar- och skärgårdsbefolkningen bör inkluderas) bör stat och kommun kunna medverka genom någon form av ekonomiskt stöd och/eller tillgång till speciella kreditmöjligheter.

I många länder är kombinationen jordbruk och turism en realitet. I t. ex. Norge, Danmark och Västtyskland stöds kombinationsobjekt av typen jordbruk-turism av stat, delstat, distrikt etc.

Den tyska och danska verksamheten har främst karaktären av "pension". Det norska systemet, som bygger på principen att en småbrukare – ofta med eget virke och med eget arbete – uppför ett mindre antal stugor i anslutning till gården för uthyrning, är näralliggande och har väckt intresse bland kommuner, enskilda, lantbrukare, turistorganisationer m. fl. här i landet. Finansieringen av de norska stugobjekten har delvis lösts genom "Distriktens utbyggnadsfond", som under viss tid ställer ränte- och amorteringsfria lån till förfogande åt intresserade småbrukare.

De norska erfarenheterna av denna form av turism finns samlade i "Hytteleige på gardsbruk" (Fellesmelding frå: Institutt for bygningsteknikk Norges Landsbrukshøgskole och Norges Landbruksekonomske Institutt, Oslo 1972). Erfarenheterna är klart positiva, och det ekonomiska utfallet av verksamheten är också klart tillfredsställande.

Många skäl talar i dag för att kombinationer jord- och skogsbruk och turism bör uppmärksammas. Frågan om särskilda stödformer för investeringar i *uthyrningsstugor i anslutning till befintliga lantbruksföretag bör snarast bli föremål för övervägande.*

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär att beredningen för samordning av statliga insatser för rekreation och turism prövar frågan om uthyrningsstugor i anslutning till befintliga lantbruksföretag enligt de riktlinjer som angivits i motionen.

Stockholm den 16 april 1975

OLLE ERIKSSON (c)

i Ulfaby

NILS G. ÅSLING (c)

KARL-ERIC NORRBY (c)

JAN-IVAN NILSSON (c)

i Tvärålund

BERTIL JONASSON (c)

GUNDE RANESKOG (c)

P. O. SUNDMAN (c)